

> FOR SOCIETY

FONTYS MENS EN GEZONDHEID

SAMEN LEREN, SAMEN GROEIEN

EEN VERNIEUWDE BLIK OP COMPETENTIEONTWIKKELING IN DE VERPLEEGKUNDE

1 Competentieontwikkeling en zelfsturing

Tijdens de opleiding wordt de ontwikkeling van competenties stapsgewijs vormgegeven. Deze aanpak leidt tot een **startbekwame verpleegkundige** die in staat is adequaat te reageren op uiteenlopende beroepssituaties. De ontwikkeling wordt bepaald door twee samenhangende factoren:

- **Complexiteit van de taak en de context**
- **Mate van zelfstandigheid**

Door flexibiliteit in het curriculum en het bieden van mogelijkheden voor excelleren zorgt Fontys ervoor dat iedere student diens maximale potentieel ontplooit. Dit concept, ook wel *leermaximalisatie* genoemd, vormt de basis voor een leven lang leren in de zorg. Fontys streeft ernaar dat de ontwikkeling van de verpleegkundige niet stopt na het behalen van een diploma. Het doel is dat iedere zorgprofessional de sleutelcompetenties blijft ontwikkelen en voortdurende groei nastreeft als een **authentieke, kritische professional**. Deze filosofie van levenslang leren vormt de kern van talentgericht onderwijs en versterkt de positie van de verpleegkundige in een continu veranderende praktijkomgeving. Daarom leiden we studenten op die beschikken over een solide kennisbasis en een gretigheid om te blijven leren: talentgericht onderwijs.

2 Het ZelCom-Model

Het **ZelCom-model** geeft inzicht in hoe het competentieniveau van een student toeneemt in verhouding tot de mate van zelfstandigheid en de complexiteit van de praktijksituatie. Dit model (Bulthuis, 2013) wordt ingezet om:

- Het (afstudeer)niveau van de student te bepalen; en
- De prestaties van studenten te evalueren.

Zelfstandigheid ↑	C	D	E
	B	C	D
	A	B	C
ZelCom model	Complexiteit →		

Bulthuis, P. (2013). Het ZelCommodel, grip op competentieniveaus. www.e-xamens.nl

3 Competentieniveaus en parameters

OVERZICHT VAN DE COMPETENTIENIVEAUS

Volgens het ZelCom-model worden de niveaus mede bepaald door:

- **Zelfstandigheid:** hoe zelfstandig de student opereert.
- **Complexiteit:** de mate waarin de taak en de context uitdagend zijn.

Hierdoor ontstaan vijf competentieniveaus die we van A (laag) tot E (hoog) kunnen labelen. Dit biedt een helder kader voor zowel intern gebruik als voor de evaluatie in de praktijk.

De parameters in detail

Het model onderscheidt diverse parameters die onderverdeeld worden in drie categorieën:

ZORGVRAGER

Dit omvat alle aspecten die te maken hebben met de zorgvrager zelf, zoals gezondheidstoestand, communicatie, motivatie en zelfmanagement.

ZORGVERLENING

Hierbij gaat het om de wijze waarop de zorg wordt geboden, waaronder het gebruik van richtlijnen, inzet van technische handelingen en de samenwerking tussen disciplines.

CONTEXT

De omgeving en externe invloeden, zoals de beschikbaarheid van mantel- en familie zorg en de veiligheid in de verblijfsomgeving.

4 Operationalisering: Complexiteit van praktijksituaties

In onderstaande weergave worden de parameters per categorie vergeleken.

ZORGVRAGER			
Parameter	Laag	Midden	Hoog
Stabiliteit en voorspelbaarheid van gezondheidstoestand	Weinig wisselend, geen dagelijkse herziening	Enigszins wisselend – herziening max. twee keer per dag	Sterk wisselend – herziening op elk moment mogelijk
Risicovolle situaties	Gering	Aanwezig, maar beperkt	Zeker voorkomend
Gevolgen van de behandeling	Onbelastend	Belastend, maar beheersbaar	Ingrijpend en mogelijk mutilerend
Invloed van stoornissen/handicaps	1 à 2 stoornissen, minimale interactie	Maximaal twee stoornissen met duidelijke onderlinge invloed	3 of meer stoornissen met sterke wederzijdse beïnvloeding
Communicatiemogelijkheden	Adequate communicatie	Belemmerd door gezondheidsproblematiek	Nauwelijks of geen communicatie
Inzicht in eigen gezondheidstoestand	Signaleert veranderingen adequaat	Signaleert, maar reageert onvoldoende	Signaleert niet – intensief toezicht vereist
Motivatie	Sterk gemotiveerd	Ambivalent door onder meer angst of onzekerheid	Weinig tot geen motivatie
Zelfmanagement	Zelfstandig in beheer	Gedeeltelijk zelfstandig, hulp nodig	Niet in staat tot zelfmanagement
Emotionele beleving	Heeft de situatie geaccepteerd	Kan redelijk omgaan met de situatie	Ervaart de situatie als zeer belastend

ZORGVERLENING			
Parameter	Laag	Midden	Hoog
Handelen naar richtlijnen en protocollen	Volledig toereikend	In sommige situaties onvoldoende	Vaak ontoereikend in complexe situaties
Inzet van instrumenteel-technische handelingen	Weinig tot geen handelingen	Eenvoudige en bekende handelingen	Veelvuldig en complex
Aantal betrokken disciplines	Gebruikelijk binnen de afdeling	Soms meer dan standaard nodig	Structurele samenwerking met extra disciplines
Acute intensieve zorg/begeleiding	Niet van toepassing	Meerdere keren per dag aanwezig	Continu aanwezig
Begeleiding mantel- en familie zorg	Nauwelijks begeleiding	Regelmatige begeleiding	Voortdurende begeleiding

CONTEXT			
Parameter	Laag	Midden	Hoog
Beschikbaarheid mantel- en familie zorg	Volledig beschikbaar	Op gezette tijden aanwezig	Afwezig
Veiligheid en vertrouwde omgeving	Volledig veilig en vertrouwd	Redelijk veilig en vertrouwd	Onveilig, met risico op gedwongen opname
Stabiliteit van de context	Nauwelijks wisselend	Redelijk voorspelbaar	Sterk wisselend en onvoorspelbaar